

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
12 päivänä helmikuuta 2004 *

Asiassa T-282/01,

Aslantrans AG, kotipaikka Rickenbach bei Wil (Sveitsi), edustajanaan asianajaja
J. Weigell,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi R. Tricot ja S. Fries, ja
sittemmin X. Lewis ja S. Fries, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastajana,

jossa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa
komission 18.7.2001 tekemän päätöksen REM 19/00, jossa komissio hylkäsi
Saksan liittotasavallan esittämän hakemuksen, jolla Saksa oli vaatinut tuonti-
tullien palauttamista kantajan hyväksi,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN
OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Lindh sekä tuomarit R. García-Valdecasas ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkkamies I. Natsinas,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.11.2003 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä tullikoodeksi) 91 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan ulkoisessa passitusmenettelyssä jälleenvietäviksi kolmansiin maihin tarkoitettujen muiden kuin yhteisötavaroiden on voitava liikkua yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta toiseen tuontitullitta tai ilman muita maksuja ja niihin sovellettavia kauppapoliittisia toimenpiteitä.

- 2 Tullikoodeksin 37 artiklan nojalla yhteisön tullialueelle tuotavat tavarat ovat tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa. Tavarat ovat tullivalvonnassa kunnes ne jälleenviedään. Tullikoodeksin 203 artiklan 1 kohdan mukaan tuontitullivelka syntyy silloin, kun tuontitullien alainen tavara siirretään säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta.

- 3 Tullikoodeksin 239 artiklan mukaan on kuitenkin mahdollista palauttaa suoritettut tuonti- tai vientitullit kokonaan tai osittain tai peruuttaa tullivelka muissa kuin tullikoodeksin 236, 237 ja 238 artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, jotka johtuvat olosuhteista, joissa ei voida osoittaa asianomaisen syyllistyneen vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin.

- 4 Tullikoodeksin 239 artiklaa on täsmennetty ja kehitetty edelleen tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä 2 päivänä heinäkuuta 1993 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 2454/93 (EYVL L 253, s. 1; jäljempänä soveltamisasetus), jota on muutettu viimeksi tämän asian kannalta merkityksellisten oikeussääntöjen osalta 29.7.1998 annetulla komission asetuksella N:o 1677/98 (EYVL L 212, s. 18).

- 5 Soveltamisasetuksen 899 artiklan mukaan on niin, että jos palautus- tai peruutushakemusta käsittelevä tulliviranomainen toteaa, että hakemuksen tueksi esitetyt perustelut vastaavat jotakin soveltamisasetuksen 900–903 artiklassa tarkoitetuista olosuhteista eivätkä osoita asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä huolimattomuutta, sen on myönnettävä kyseisten tuontitullien palautus tai peruutus.

- 6 Soveltamisasetuksen 900 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan tuontitullit on palautettava tai peruutettava, jos tullimenettelyyn, johon kuuluu täydellinen tai osittainen tuontitullittomuus, asetetut muut kuin yhteisötavarat on varastettu, jos mainitut tavarat löydetään pian ja palautetaan alkuperäiseen tullioikeudelliseen asemaansa siinä kunnossa, jossa ne olivat varkauden tapahtuessa.
- 7 Soveltamisasetuksen 905 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos palautus- tai peruutushakemusta käsittelevä tulliviranomainen ei voi 899 artiklan perusteella tehdä päätöstä ja jos hakemukseen on liitetty todisteita erityistilanteesta, joka johtuu muista kuin asianomaisen vilpillistä menettelyä tai ilmeistä välinpitämättömyyttä osoittavista olosuhteista, jäsenvaltion, johon mainittu viranomainen kuuluu, on lähetettävä tapaus komissiolle ratkaistavaksi. Tämän säännöksen 2 kohdan mukaan komissiolle lähetettävien asiakirjojen on sisällettävä kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen täydelliseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot. Komissio voi pyytää lisätietoja, jos jäsenvaltion toimittamat tiedot osoittautuvat riittämättömiksi siihen, että komissio voisi ratkaista käsiteltävänä olevan asian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista.
- 8 Soveltamisasetuksen 906 a artiklassa säädetään, että kun komissio aikoo tehdä palautuksen tai peruutuksen hakijan kannalta kielteisen päätöksen, sen on annettava hakijalle tiedoksi kirjallisesti väitteensä ja kaikki asiakirjat, joihin se perustaa kyseiset väitteensä, ja hakijan on esitettävä kantansa niistä yhden kuukauden määräajassa.
- 9 Soveltamisasetuksen 907 artiklassa säädetään, että komission päätös, jolla se vahvistaa, oikeuttaako tutkittu erityistilanne palautuksen tai peruutuksen myöntämiseen, on tehtävä yhdeksässä kuukaudessa päivästä, jona komissio on vastaanottanut asiakirjat. Jos komissio on joutunut pyytämään jäsenvaltiolta lisätietoja ratkaisun tekemiseksi, tätä määräaikaa on pidennettävä päivän, jona komissio on lähettänyt tämän pyynnön, ja päivän, jona komissio on vastaanottanut nämä tiedot, välillä kuluneen ajan verran. Lisäksi kun komissio on antanut

hakijalle tiedoksi väitteensä, tätä määräaika pidennetään päivän, jona kyseiset väitteet on lähetetty, ja päivän, jona asianomaisen henkilön vastaus on vastaanotettu, tai vastauksen puuttuessa päivän, jona vastauksen esittämiselle asetettu määräaika päättyy, välisen ajan verran.

- 10 Soveltamisasetuksen 908 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltion toimivaltainen viranomaisena tekee ratkaisunsa sille esitetyn hakemuksen osalta komission päätöksen perusteella. Soveltamisasetuksen 909 artiklan mukaan on niin, että jos komissio ei ole tehnyt päätöstään 907 artiklassa säädetyssä yhdeksän kuukauden määräajassa, kansallisen tulliviranomaisen on annettava myönteinen päätös palautus- tai peruutushakemukseen.

Asian tosiseikat

- 11 Kantaja esitti 14.5.1997 Antwerpenin sataman tullitoimipaikalle ilmoituksen, joka koski 12 110 000 savukkeen savukelastin asettamista ulkoiseen passitusmenettelyyn sen siirtämiseksi Antwerpenin ja Montenegron (Serbia ja Montenegro) välillä siten, että tavaroiden määränpäättullitoimipaikka oli Karawanken/Rosenbach (Itävalta). Kuorma-auto puoliperävaunuineen ja lasteineen tullattiin yhteisön tullialueelle saapumisen yhteydessä väliaikaista käyttöä varten. Kuorma-auto puoliperävaunuineen ja lasteineen asetettiin tullivalvontaan.
- 12 Kuorma-auto puoliperävaunuineen ja savukelasteineen varastettiin 15.5.1997 Rhein-Böllens-nimisellä moottoritien taukopaikalla (Saksassa) lähellä Belgian ja Alankomaiden rajaa.

- 13 Kuorma-auto löydettiin 2.6.1997 Grevenbroich-Kappeln-nimiseltä moottoritien taukopaikalta (Saksasta). Puoliperävaunu löydettiin 3.6.1997 tyhjänä Zonvenistä (Belgia). Lastia ei sitä vastoin löydetty.
- 14 Saksan rikospoliisi aloitti varkauden vuoksi rikostutkinnan ja otti sen yhteydessä yhteyttä Belgian poliisiin toimivaltaiseen yksikköön. Saksan rikospoliisi katsoi 2.6. ja 29.10.1997 päivätyissä poliisitutkinnasta laadituissa kertomuksissa, että se epäili, että tämän varkauden ja muiden tämän varkauden tapahtumapaikan läheisyydessä sijaitsevilla taukopaikoilla suoritettujen varkauksien tai varkauksien yritysten välillä oli yhteys ja katsoi, että kysymyksessä oli mahdollisesti rikollisten ryhmä, joka harjoitti järjestelmällistä toimintaa Saksan, Belgian ja Alankomaiden raja-alueilla.
- 15 Toimivaltainen Saksan viranomainen, eli Hauptzollamt Koblenz (Koblenzin (Saksa) päätullitoimipaikka) teki 27.5.1997 tullikoodeksin 203 artiklan perusteella tullauspäätöksen, jossa se määräsi, että kantajan oli ulkoisen passitusmenettelyn moitteettomasta toiminnasta vastuullisena henkilönä maksettava savukelastista 395 392,01 Saksan markan (DEM) suuruinen tulli.
- 16 Kantaja maksoi vaaditun määrän ja vaati 28.5.1998 päivätyllä hakemuksella Saksan viranomaisia palauttamaan varastettujen savukkeiden osalta vahvistetun tullin määrän.
- 17 Saksan liittotasavallan valtionvarainministeriö vaati 1.8.2000 päivätyllä ja 24.8.2000 komissioon saapuneella kirjeellä komissiota ratkaisemaan, oliko kantajan vaatima tuontitullien palauttaminen nyt kysymyksessä olevissa olosuhteissa perusteltua.

- 18 Komissio ilmoitti 1.3.2001 päivätyllä ja 6.3.2001 lähetetyllä kirjeellä kantajalle aikovansa tehdä asiassa hakijan kannalta kielteisen päätöksen ja esitti perusteet, jotka sen mukaan tukivat palautushakemuksen hylkäämistä, ja pyysi kantajaa esittämään tätä koskevan kantansa kuukauden määräajassa.
- 19 Kantaja otti 30.3.2001 päivätyllä kirjeellä kantaa komission palautushakemuksen osalta esittämiin perusteisiin.
- 20 Kantaja kiinnitti 15.5.2001 päivätyllä kirjeellä komission huomiota lehtiartikkeleihin, joiden mukaan Saksan liittotasavallan valtiovarainministeriön tulleja ja tullirikkomuksia käsittelevällä osastolla työskentelevää korkeaa virkamiestä epäiltiin lahjonnasta ja virkasalaisuuksien paljastamisesta ja joiden mukaan savukkeiden järjestäytyntä salakuljetusta koskeva tutkinta oli ollut pysähdyksissä siitä lähtien, kun tämä virkamies oli aloittanut viran hoitamisen.
- 21 Komissio osoitti 17.5.2001 Saksan liittotasavallan valtiovarainministeriölle kirjeen, jossa se pyysi ministeriötä ilmoittamaan, oliko kyseinen virkamies hoitanut nyt kysymyksessä olevan tullivelan syntymisen aikaan rikkomusten tutkintaa koskevia tehtäviä ja oliko mahdollista, että virkamiehen toiminnalla olisi ollut suora vaikutus nyt esillä olevaan asiaan.
- 22 Saksan liittotasavallan valtiovarainministeriö ilmoitti 30.5.2001 päivätyllä ja komissioon 14.6.2001 saapuneella kirjeellä, että kyseinen virkamies oli tullut tullirikkomusten tutkintayksikön johtoon vasta joulukuussa 1997, eli nyt kysymyksessä olevan tullivelan syntymiseen johtaneiden tapahtumien jälkeen. Saksan viranomaiset välittivät 27.6.2001 päivätyllä faksilla komissiolle kantajan ilmoituksen, jossa tämä ilmoitti saaneensa tiedon komission kirjeestä ja Saksan liittotasavallan ministeriön antamasta vastauksesta.

- 23 Komissio kuuli 15.6.2001 Saksan viranomaisten vaatimuksesta kaikkien jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa ja tullikomitean puitteissa kokoontuvaa asiantuntijaryhmää.
- 24 Komissio päätti asiassa REM 19/00 18.7.2001 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) olla myöntämättä tuontitullien palautusta. Komissio totesi päätöksen 29 perustelukappaleessa, että ”tapauksen tosiseikkoja ei [voida] pitää yksitellen tai yhdessä tarkasteltuina [tullikoodeksin] 239 artiklassa tarkoitettuna erityistilanteena”.
- 25 Komissio ilmoitti tästä päätöksestä Saksan viranomaisille, ja kyseiset viranomaiset hylkäsivät 27.8.2001 kantajan palautushakemuksen.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 26 Kantaja on nostanut tämän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 2.11.2011 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

28 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 11.11.2003 pidetyssä julkisessa istunnossa.

29 Kantaja luopui istunnossa vaatimuksestaan, joka koski sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi annettava Saksan liittotasavallalle lupa palauttaa kantajalle sen jo suorittamat tullit kantajan 28.5.1998 tekemän hakemuksen mukaisesti.

30 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa 18.7.2001 tehdyn komission päätöksen REM 19/00

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 32 Kantaja esittää vaatimuksiensa tueksi kanneperusteina ensinnäkin, että asiassa ei ole noudatettu riidanalaisen päätöksen tekemiselle säädettyä määräaikaa, ja toiseksi, että kysymyksessä oli erityistilanne eikä asiassa ole syyllistetty tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettuun vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan asiassa ei ole noudatettu riidanalaisen päätöksen tekemiselle säädettyä määräaikaa

Asianosaisten lausumat

- 33 Kantaja katsoo, että komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen tullikoodeksin soveltamisasetuksen 907 artiklassa tarkoitetun sen 9 kuukauden pituisen määräajan päättymisen jälkeen, joka lasketaan siitä päivästä, jona komissio on vastaanottanut kansallisten viranomaisten lähettämät asiakirjat. Kantajan mukaan komissio ei ole voinut vedota tämän määräajan pidentämiseksi komission Saksan viranomaisille 17.5.2001 osoittamaan tietojensaantipyynnöön, joka koski Saksan tullirikkomusten tutkintayksikössä mahdollisesti tapahtunutta lahjontatapausta, sillä tämä tietojensaantipyyntö oli täysin tarpeeton.

- 34 Kantajan mukaan komissio oli ensinnäkin jo ollut tietoinen niistä tosiseikoista ja olosuhteista, joista se oli kysynyt 17.5.2001 esittämässään pyynnössä. Komissio tiesi nimittäin jo tuolloin, minä päivänä lahjontaepäilyn alainen henkilö oli aloittanut työnsä tullirikkomusten tutkintayksikössä, koska se virkamies, jonka

tehtäviin asian käsittely komissiossa kuului, oli työskennellyt aiemmin Saksan valtionvarainministeriössä ja tunsii asian henkilökohtaisesti.

- 35 Kantaja viittaa toiseksi siihen, että ne tosiseikat, joista komissio oli pyytänyt selvitystä, eivät voineet vaikuttaa palautushakemuksen käsittelyyn, sillä Saksan tullirikkomusten tutkintayksikkö ei ollut puuttunut tähän asiaan, vaan tutkinnan oli suorittanut Saksan rikospoliisi. Kantaja oli kiinnittänyt yksinkertaisesti 15.5.2001 päivätyllä kirjeellään komission huomiota siihen, että mahdollisesti kysymyksessä oleva lahjontatapaus oli lisätodiste asiassa selvästi olemassa olevista puutteellisuuksista, mutta että se ei ollut missään tapauksessa väittänyt, että tällä olisi ollut jonkinlaista vaikutusta sen tekemän palautushakemuksen käsittelyyn.
- 36 Komissio väittää, että päätös on tehty säädettyssä määräajassa, sillä määräaika oli pidentynyt soveltamisasetuksen 907 artiklan nojalla pätevällä tavalla komission kansallisille viranomaisille tekemän, lisätietojen saantiin tähdänneen selvityspyynnön takia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 37 Soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaan komissio voi pyytää lisätietoja, jos kansallisten viranomaisten toimittamat tiedot osoittautuvat riittämättömiksi siihen, että komissio voisi ratkaista käsiteltävänä olevan asian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista. Soveltamisasetuksen 907 artiklan toisen alakohdan mukaan tällainen tietojensaantipyyntö pidentää sitä määräaika, jonka kuluessa komission on otettava kantaa palautushakemukseen.

- 38 Sen selvittämiseksi, onko riidanalaisen päätöksen tekemiselle säädetty määräaika pidentynyt pätevällä tavalla komission 17.5.2001 Saksan viranomaisille osoittaman pyynnön takia, on tarpeen tutkia ensinnäkin, saattoiko niillä tiedoilla, joista tässä pyynnössä oli kysymys, olla vaikutusta komission palautushakemuksen suhteen ottamaan kantaan.
- 39 Komissio pyysi 17.5.2001 päivätyssä kirjeessään Saksan liittotasavallan valtionvarainministeriötä ilmoittamaan, oliko lahjonnasta epäilty virkamies hoitanut tullirikkomusten tutkintaa koskevia tehtäviä nyt kysymyksessä olevan tullivelan syntymisen aikaan, ja oliko mahdollista, että tämän virkamiehen toiminnalla olisi ollut suora vaikutus hänen käsiteltäväkseen saatettuun asiaan. Tältä osin on huomattava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi, että ratkaistessaan, muodostavatko tapauksen olosuhteet erityistilanteen, komission on arvioitava kaikkia merkityksellisiä seikkoja (yhdistetyt asiat T-186/97, T-187/97, T-190/97–T-192/97, T-210/97, T-211/97, T-216/97–T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 ja T-147/99, Kaufring ym. v. komissio, tuomio 10.5.2001, Kok. 2001, s. II-1337, 222 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissiolla oli oikeus katsoa nyt esillä olevassa tapauksessa, että kansallisen viranomaisen toiminta-alueeseen kuuluvat sen kaltaiset olosuhteet, että kyseisen viranomaisen yksikössä on mahdollisesti tapahtunut lahjontatapaus, saattoivat mahdollisesti muodostaa tullikoodeksin 239 artiklassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettua erityistapauksen, jos tämän olosuhteen ja tullivelan syntymisen välillä on syy-yhteys (ks. vastaavasti asia C-61/98, De Haan, tuomio 7.9.1999, Kok. 1999, s. I-5003, 53 kohta). Näin ollen on päädyttävä siihen, että komissio on voinut perustellusti katsoa, että vaaditut tiedot olivat merkityksellisiä, jotta se pystyi ratkaisemaan palautushakemusasian tietoisena kaikista siihen vaikuttavista seikoista.
- 40 Se kantajan argumentti, jonka mukaan Saksan tullirikkomusten tutkintayksikkö ei ollut puuttunut tavaroiden varkautta koskevaan tutkintaan, ei muuta tätä päätelmää. Lahjonnasta epäilty henkilö oli nimittäin Saksan viranomaisen korkea virkamies, jolla oli virka Saksan liittotasavallan valtiovarainministeriössä, ja kyseisellä henkilöllä oli erityisiä toimivaltuuksia tullirikkomusten tutkinnan alalla

ja hänellä oli saattanut tämän vuoksi olla mahdollisuus saada sellaisia tietoja, jotka saattoivat helpottaa varastamista, varastetun tavaran kätkemistä ja rikoksen peittämistä.

- 41 Lisäksi on todettava, että kantajan argumentointi on ristiriidassa sen kanssa, mitä se on esittänyt sekä hallinnollisessa menettelyssä että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa toisen kanneperusteensa osalta. Juuri kantaja kiinnitti 15.5.2001 päivätyllä kirjeellä komission huomiota mahdolliseen lahjontaan. Lisäksi kantaja viittasi kannekirjelmässään useaan otteeseen lahjonnasta epäillyn virkamiehen menettelystä suoritettuun tutkintaan näyttääkseen erityisesti, että tapauksen kohdalla oli kysymys poikkeuksellisista olosuhteista.
- 42 Toiseksi on tutkittava kantajan väite, jonka mukaan komissiolla olisi jo ollut ne tiedot, joita se vaati Saksan viranomaisilta. Tämän osalta riittää, kun todetaan, että vaikka katsottaisiin näytetyksi, että sillä komission virkamiehellä, jonka tehtäviin tämän asian käsittely kuului, todella oli kysymyksessä olevaa, tapahtuneeksi väitettyä lahjontatapausta koskevat tiedot siksi, että hän oli työskennellyt aiemmin Saksan verohallinnossa, yksistään se, että virkamies saattoi henkilökohtaisesti olla perillä tätä asiaa koskevista tiedoista, ei kuitenkaan missään tapauksessa poista tarvetta saada asianmukaisia ja todistusvoimaisia asiakirjoja. Tässä tapauksessa sellaiset todisteet voidaan saada ainoastaan kansalliselta viranomaiselta, jonka käsiteltäväksi lahjontaepäily oli saatettu, nimenomaan soveltamisasetuksen 905 artiklan perusteella tehdyn tietojensaanti-pyyntöä avulla.
- 43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo näin ollen, että komission menettely oli sopusoinnussa soveltamisasetuksen 905 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan kanssa. Tämä Saksan viranomaisille osoitettu lisätietopyyntö pidensi täten päätöksen tekemiselle annettua määräaikaa soveltamisasetuksen 907 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti. Näin ollen on katsottava, että riidanalainen päätös on tehty sitä varten säädetyssä määräajassa.

44 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan kysymyksessä oli erityistilanne eikä asiassa ole syyllistytty tullikoodeksin 239 artiklassa tai soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettuun vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen huolimattomuuteen

Asianosaisten lausumat

45 Kantaja väittää, että se oli joutunut erityistilanteeseen, joka johtuu olosuhteista, joissa sen ei voida osoittaa syyllistyneen tullikoodeksin 239 artiklan 1 kohdassa ja soveltamisasetuksen 905 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun vilpilliseen menettelyyn tai ilmeiseen laiminlyöntiin ja että palautushakemus oli näin ollen perusteltu.

46 Kantaja lausuu ensinnäkin, että se ei ollut estänyt vilpillisellä menettelyllä ulkoisen passitusmenettelyn normaalia toimintaa tai siihen uudelleen esittämistä tai syyllistynyt ilmeiseen laiminlyöntiin näiden osalta, vaan se oli päinvastoin joutunut järjestäytyneen rikollisuuden uhriksi ilman että sen edustajat olisivat osallistuneet näihin rikoksiin. Kantaja oli käyttänyt kaikki tekniset mahdollisuudet estääkseen ajoneuvon varastamisen ja löytääkseen sen mahdollisimman nopeasti varkaustapauksissa asentamalla muun muassa satelliitin avulla toimivan paikantamisjärjestelmän.

47 Kantaja esittää toiseksi, että ajoneuvo ja savukkeet on varastettu tullikoodeksin 239 artiklassa tarkoitetuissa erityisissä olosuhteissa. Edellä olevassa säännöksessä tarkoitettu erityistilanne on kantajan mukaan kysymyksessä silloin, jos velallisen tilanne on poikkeuksellinen muiden samaa toimintaa harjoittavien toimijoiden tilanteeseen nähden (asia C-86/97, Trans-Ex-Import, tuomio 25.2.1999, Kok. 1999, s. I-1041).

48 Kantaja viittaa siihen, että yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-48/98, Söhl & Söhlke, 11.11.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. I-7877), että tällaisia olosuhteita voivat olla poikkeukselliset olosuhteet, jotka — vaikka ne eivät olisikaan talouden toimijalle tuntemattomia — eivät ole tapahtumia, joita jokainen talouden toimija normaalisti kohtaa toiminnassaan. Kantaja lausuu, että vaikka tämä tuomio koskee sellaisia olosuhteita, jotka on katsottu poikkeukselliseksi tullikoodeksin 49 artiklan soveltamisen yhteydessä, ensinnäkin sekä tullikoodeksin tämän säännöksen että tullikoodeksin 239 artiklan osalta on kysymys kohtuullistamissäännöksestä ja toiseksi niiden soveltamissäännöt eli soveltamisasetuksen 859 ja 905 artikla ovat olennaisilta osin samoja.

49 Kantajan mukaan tämän asian olosuhteet eivät ainoastaan ole edesauttaneet sen varkauden vaaran toteutumista, jonka kanssa jokainen tavaraliikenteen harjoittaja joutuu tekemiseen yhteisön sisällä, vaan ne on katsottava myös yhteisöjen oikeuskäytännössä tarkoitetuiksi poikkeukselliseksi olosuhteiksi, jotka ovat mahdollistaneet tai jopa helpottaneet varkauksia. Kantaja toistaa tässä, että se oli järjestäytyneen rikollisuuden uhri. Se toteaa myös, että Saksan rikostutkintaviranomaiset ovat estäneet monta kertaa varastettujen savukkeiden uudelleen esittämisen yhteisön ulkoiseen passitusmenettelyyn. Kantaja arvostelee erityisesti Saksan poliisin ja Belgian ja Alankomaiden poliisin välisen yhteistyön puuttumista ja toteaa, että tullirikkomusten tutkintayksikön johtajaa vastaan oli aloitettu tutkinta siksi, että kyseinen henkilö oli estänyt tullirikkomusten tutkintaa savukkeiden salakuljetuksen alalla, ja jatkaa, että vaikka poliisiviranomaiset olivat tienneet maaliskuusta 1997 lähtien, että varkauden vaara oli lisääntynyt nyt kysymyksessä olevilla maantieteellisillä alueilla, ne eivät olleet kuitenkaan toteuttaneet minkäänlaisia erityistoimenpiteitä nyt kysymyksessä olevien kuljetusten turvaamiseksi, eivätkä olleet ilmoittaneet lisääntyneestä vaarasta kantajalle. Kantaja joutui täten käyttämällään tieosuudella alttiiksi huomattavasti suuremmalle varkauden vaaralle kuin muut liikenteenharjoittajat muilla eurooppalaisilla tereiteillä. Kantajan mukaan komissio ei ole tehnyt asiassa mitään varkauksia edesauttaneiden institutionaalisten heikkouksien takia, jotka koskevat Euroopan unionin sisäiset rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa.

- 50 Kantaja lausuu lopuksi, että nyt kysymyksessä olevan asian olosuhteet eroavat yhdistettyjen asioiden 186/82 ja 187/82, Magazzini Generali (tuomio 5.10.1983, Kok. 1983, s. 2951) olosuhteista. Kantaja korostaa erityisesti sitä, että tässä asiassa pelkästään italialaiset viranomaiset suorittivat tutkinnan, eikä yksikään niiden omista virkamiehistä ollut estänyt viranomaisten tutkintatoimenpiteitä. Kantajan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen piti edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Magazzini Generali päättää siitä, voitiinko varkaus katsoa periaatteessa ylivoimaiseksi esteeksi (*force majeure*), kun taas nyt esillä olevassa asiassa ei ole kysymys siitä, onko varkaus periaatteessa tullikoodeksin 239 artiklassa tarkoitettu erityistilanne, vaan siitä, onko kaikkien tämän varkauden taustalla olevien tosiseikkojen perusteella kysymys erityisistä olosuhteista, joiden vuoksi kantajan ei poikkeuksellisesti voida katsoa olevan maksuvelvollinen.
- 51 Komissio väittää, että kolmansien suorittamat varkaudet tai petokset eivät ole sellaisinaan rinnastettavissa tullikoodeksin 239 artiklassa tarkoitettuihin erityisiin olosuhteisiin, vaan ne on katsottava tavanomaiseksi riskiksi, jolle talouden toimija joutuu normaalitapauksessa alttiiksi toiminnassaan. Komissio toteaa vielä, että kantaja ei ole esittänyt tätä asiaa koskevien olosuhteiden osalta mitään sellaista, joka tukisi tämän varkauden luokittelamista erityistapaukseksi ja jonka perusteella tullikoodeksin 239 artiklan kohtuullistamisperiaatteen soveltaminen olisi tämän vuoksi perusteltua.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 52 Soveltamisasetuksen 905 artikla, jossa täsmennetään ja kehitetään edelleen tullikoodeksin 239 artiklan sääntöä, on yleinen kohtuullistamislauseke, jonka tarkoituksena on erityisesti kattaa sellaiset poikkeukselliset tilanteet, jotka eivät sellaisenaan kuulu soveltamisasetuksen 900–904 artiklassa tarkoitettujen tapaus-ten alaan (em. asia *Trans-Ex Import*, tuomion 18 kohta).

- 53 Soveltamisasetuksen 905 artiklan sanamuodosta ilmenee, että tuontitullien palautukselle on kaksi samanaikaisesti täytettävää edellytystä, eli ensiksi erityistilanteen olemassaolo sekä toiseksi asianosaisen vilpillisen menettelyn tai ilmeisen laiminlyönnin puuttuminen (ks. vastaavasti em. asia De Haan, tuomion 42 kohta ja asia T-290/97, Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomio 18.1.2000, Kok. 2000, s. II-15, 87 kohta). Näin ollen tullien palautus on evättävä, jos toinen näistä edellytyksistä jää täyttymättä (ks. asia T-75/95, Günzler Aluminium v. komissio, tuomio 5.6.1996, Kok. 1996, s. II-497, 54 kohta ja em. asia Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomion 87 kohta).
- 54 Koska komissio oli katsonut riidanalaisessa päätöksessään, että palautushakemus ei ollut perusteltu siksi, että tapauksen olosuhteita ei voitu pitää erityistilanteena, se ei ollut tutkinut toista edellytystä, joka liittyy asianosaisen vilpillisen menettelyn tai ilmeisen laiminlyönnin puuttumiseen. Näin ollen tässä on pohdittava yksinomaan sitä, onko komissio arvioinut virheellisesti erityistilanteen käsitettä.
- 55 Tältä osin on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on harkintavaltaa, kun se tekee päätöksen soveltamalla soveltamisasetuksen 905 artiklassa säädettyä yleistä kohtuullistamislausetta (ks. vastaavasti asia T-346/94, France-aviation v. komissio, tuomio 9.11.1995, Kok. 1995, s. II-2841, 34 kohta; asia T-50/96, Primex Produkte Import-Export ym. v. komissio, tuomio 17.9.1998, Kok. 1998, s. II-3773, 60 kohta ja em. asia Mehibas Dordtselaan v. komissio, tuomion 46 ja 78 kohta). Samoin on todettava, että tuonti- tai vientitullien palauttaminen tai peruuttaminen, johon voidaan ryhtyä vain tiettyjen edellytysten täytyessä ja nimenomaisesti säädettyissä tilanteissa, muodostaa poikkeuksen tavanomaiseen tuonti- ja vientimenettelyyn, joten säännöksiä, joissa säädetään tällaisesta palauttamisesta tai peruuttamisesta, on tulkittava suppeasti (ks. em. asia Söhl & Söhlke, tuomion 52 kohta).

- 56 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettu erityistilanne on kysymyksessä silloin, kun tullikoodeksin 239 artiklan taustalla oleva kohtuullistamistavoite huomioon ottaen todetaan, että on olemassa seikkoja, jotka ovat omiaan asettamaan hakijan poikkeukselliseen tilanteeseen suhteessa muihin samaa toimintaa harjoittaviin toimijoihin (em. asia Trans-Ex-Import, tuomion 22 kohta; em. asia De Haan, tuomion 52 kohta ja asia C-253/99, Bacardi, tuomio 27.9.2001, Kok. 2001, s. I-6493, 56 kohta).
- 57 Kantaja on väittänyt tässä asiassa, ettei se, että sen osalta on kysymys erityistilanteesta, johdu pelkästään tavaroiden varastamisesta, vaan kaikista tapauksen olosuhteista, joiden vuoksi kantajan ei poikkeuksellisesti voida katsoa olevan maksuvelvollinen. Näin ollen on ratkaistava, ovatko kantajan esittämät seikat sellaisia, että niitä voidaan pitää soveltamisasetuksen 905 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna erityistilanteena.
- 58 Kantaja on katsonut ensinnäkin, että varkauden takana oli järjestäytynyt rikollisuus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tältä osin, että varkaudesta ei tee poikkeuksellista se, että sen on toteuttanut ilmeisesti niin kutsutun järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva ryhmä. Arvokkaiden tavaroiden kuljetusalalla toimintaa harjoittavien talouden toimijoiden vaarana on yleisesti joutua hyvin järjestäytyneiden rikollisryhmien suorittamien rikosten kohteeksi. Joka tapauksessa se, että varkauden tekijät ovat järjestäytyneet kiinteämmin, ei tee rikoksesta tavatonta tullisäännösten soveltamisen kannalta. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut tulkittessaan ylivoimaista estettä ja tavaroiden lopullista menettämistä koskevia käsitteitä tullivelkaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamisesta 25 päivänä kesäkuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/623/ETY (EYVL L 179, s. 31) soveltamista varten, se, että kolmas on suorittanut sääntöjen vastaisen tuontitullin alaisten tavaroiden siirron, ei lakkauta edes silloin, kun velallisella ei ole syytä tähän, siirtoon liittyvää velvollisuutta ”siitä riippumatta, missä olosuhteissa varkaus tehtiin” (em. asia Magazzini Generali, tuomion 14 ja 15 kohta).

59 Kantaja on vedonnut toiseksi Saksan poliisin ja Belgian ja Alankomaiden poliisien välisen yhteistyön puuttumiseen varkautta tutkittaessa. Kysymys tutkinnan vaiheista liittyy kuitenkin sen tullivelan syntymisen jälkeiseen aikaan, joka tapahtui tullikoodeksin 203 artiklan 2 kohdan mukaisesti sinä ajankohtana, jona tavara siirrettiin pois tullivalvonnasta. Näin ollen olemassa olevaksi väitettyjä puutteellisuuksia poliisitutkintahetkellä ei voida katsoa sellaisiksi olosuhteiksi, joiden perusteella kysymyksessä olisi ollut soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettu erityistilanne.

60 Kantaja on lausunut sitten kolmanneksi, että Saksan verohallinnon virkamiestä vastaan oli aloitettu tutkinta sen vuoksi, että tämä oli estänyt savukkeiden salakuljetuksia koskevien tullirikkomusten tutkintaa. Tältä osin on riittävää todeta, että komissio oli pyytänyt hallinnollisen menettelyn aikana Saksan viranomaisilta sellaisia tietoja, joilla suljettiin pois mahdollisuus siitä, että tämä lahjontatapaus olisi vaikuttanut jollakin tavalla nyt esillä olevaan asiaan. Näin ollen on todettava, että tällä seikalla, jos se oletetaan näytetyksi toteen, ei voida perustella sitä, että kantajan osalta oli kysymys erityisistä olosuhteista.

61 Hyväksyä ei voida myöskään sitä kantajan neljänneksi esittämää väitettä, jonka mukaan se joutui käyttämällään tiereitillä alttiiksi suuremmalle varkauden vaaralle kuin muut talouden toimijat muilla eurooppalaisilla tiereiteillä, koska toimivaltaiset viranomaiset, jotka olivat tietoisia varkauden vaaran lisääntymisestä kysymyksessä olevalla maantieteellisellä alueella, eivät olleet toteuttaneet erityistoimenpiteitä kuljetusten turvaamiseksi tai ilmoittaneet tästä vaarasta kantajalle. Vaikka nämä väitteet pitäisivätkin paikkansa, nämä olosuhteet koskevat samalla tavalla kaikkia tätä tietä käyttäviä talouden toimijoita, eivätkä ne täten aseta kantajaa poikkeukselliseen tilanteeseen suhteessa lukuisiin muihin talouden toimijoihin.

- 62 Kantaja on vedonnut viidenneksi siihen, että komissio ei ollut tehnyt asiassa mitään niiden institutionaalisten heikkouksien takia, jotka koskevat Euroopan unionin sisäiset rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa, ja että nämä heikkoudet ovat edesauttaneet tätä varkautta ja muita vastaavanlaisissa olosuhteissa suoritettuja varkauksia. Tämä väite, vaikka sen katsottaisiinkin olevan perusteltu, ei myöskään ole sitäkään suuremmalla syyllä sellainen, että se asettaisi kantajaa erityistilanteeseen, koska tämä olosuhde koskee samalla tavalla lukemattomia talouden toimijoita, jotka kuljettavat tavaraa Euroopan unionin raja-aluevyöhykkeiden kautta.
- 63 Lopuksi on päädyttävä siihen, että yhtään kantajan esittämistä seikoista ei voida yksitellen tai yhdessä tarkasteltuina pitää sellaisina, että ne olisivat omiaan asettamaan hakijan poikkeukselliseen tilanteeseen suhteessa muihin samaa toimintaa harjoittaviin toimijoihin tämän tuomion 56 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla.
- 64 Tämä päätelmä ei muutu muuksi kantajan siihen edellä mainittuun asiaan Söhl & Söhlke tekemän viittauksen vuoksi, jossa antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin tulkitsi tullikoodeksin 49 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ”olosuhteiden” käsitettä ja totesi, että hakija voi joutua muihin samaa toimintaa harjoittaviin talouden toimijoihin nähden poikkeukselliseen tilanteeseen sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden johdosta, jotka — vaikka ne eivät olisikaan talouden toimijalle tuntemattomia — eivät ole tapahtumia, joita jokainen talouden toimija normaalisti kohtaa toiminnassaan (cm. asia Söhl & Söhlke, tuomion 73 ja 74 kohta).
- 65 Tämän osalta on todettava, että asiassa Söhl & Söhlke oli kysymys tullikoodeksin 49 artiklan 2 kohdan tulkinnasta, joka koskee sellaisten tavaroiden, joista on tehty yleisilmoitus, osalta tulliselvitysmuodon osoittamiseksi vaadittavien muo-
dollisuuksien suorittamista koskevan määräajan pidentämistä, kun taas tullikoodeksin 239 artikla koskee hyvin erilaista asiaa, nimittäin tuonti- tai vientitullien palauttamista ja peruuttamista. Joka tapauksessa ja siitä riippumatta, onko asiassa Söhl & Söhlke annettulla tuomiolla merkitystä tullikoodeksin 239 artiklan

tulkinnan kannalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien toteaa, että kyseisessä tuomioissa esille tulleet kriteerit eivät täyty nyt esillä olevassa asiassa. Nimittäin yksikään kantajan esittämistä seikoista ei muodosta sellaisia poikkeuksellisia olosuhteita, jotka eivät kuuluisi tässä oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla toiminnalle ominaisiin ammatillisiin riskeihin. Kuten komissio korosti riidanalaisessa päätöksessään, erityisesti tavaroiden varkaus on yksi niistä yleisimmistä todetuista vahingoista, joita vastaan talouden toimijat ovat tavallisesti ottaneet vakuutuksen, ja näin on varsinkin sellaisten talouden toimijoiden kohdalla, jotka ovat erikoistuneet sen takia ”riskillisiksi” kutsuttujen tavaroiden kuljetukseen, että niistä peritään korkeita maksuja.

- 66 Näin ollen on todettava, että komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että tämän asian olosuhteet eivät muodosta tullikoodeksin 239 artiklassa tai soveltamisasetuksen 905 artiklassa tarkoitettua erityistilannetta.
- 67 Edellä olevasta seuraa, että toinen kanneperuste ei ole perusteltu.
- 68 Näin ollen kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

- 69 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, sen on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan ja se veloitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut, joiden korvaamista tämä on vaatinut.

Näillä perusteilla

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (viides jaosto)**

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne hylätään.**

- 2) **Kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä helmikuuta 2004.

H. Jung

kirjaaja

P. Lindh

jaoston puheenjohtaja